

Αντιλήψεις και Επίγνωση Νέων για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης Περιβάλλοντος και Κλιματικής Δράσης: Η Περίπτωση της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ελευθερία Γαλάρα¹, Αντιγόνη Καρνεσιώτη-Σημαντήρα¹,
Αλεξάνδρα Ματσουκατίδου¹, Στεφάνια Παρασκευοπούλου²,
Αγγελική Τσοπανίδου¹, Ελένη Κολοκούρη³, Γεώργιος Μαρκοζάννης⁴,
Κατερίνα Πλακίτση⁵

^{1,2}Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια, ³Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό, ⁵Καθηγήτρια,

^{1,2,3,5}Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

⁴Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

²*stefania.paraskevopoulou@gmail.com*

Περίληψη

Η παρούσα εργασία βασίζεται σε μία πρόσφατη έρευνα δείγματος 188 προπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 18-24 ετών που αφορά τις αντιλήψεις των νέων σχετικά με ορισμένους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Εξετάζουμε μία ομάδα στόχων σχετικά με το περιβάλλον: καθαρό νερό και αποχέτευση, προσιτή και καθαρή ενέργεια, δράση για το κλίμα, ζωή κάτω από το νερό και ζωή στη στεριά. Οι ερωτηθέντες δίνουν μεγαλύτερη σημασία στους κοινωνικοοικονομικούς στόχους, ενώ οι περιβαλλοντικοί κατατάσσονται χαμηλότερα. Διαπιστώνεται ότι οι εξοικειωμένοι με τους 17 Στόχους νέοι, δραστηριοποιούνται συχνότερα γύρω από αυτούς. Συμπερασματικά, είναι επιτακτική η ανάγκη περαιτέρω ενημέρωσης και εκπαίδευσης σχετικά με τους 17 Στόχους για τη λήψη άμεσων μέτρων.

Λέξεις κλειδιά: αειφορία, απόψεις νεανικού κοινού, ατζέντα 2030, περιβάλλον και κλιματική δράση, τριτοβάθμια εκπαίδευση

Perceptions and Awareness of Young People Regarding Environmental Sustainable Development Goals and Climate Action: The Case of the School of Education Sciences at the University of Ioannina

Eleftheria Galara¹, Antigoni Karnesioti-Simantira¹,
Alexandra Matsoukatidou¹, Stefania Paraskevopoulou²,
Angeliki Tsopanidou¹, Eleni Kolokouri³, Georgios Markozannes⁴,
Katerina Plakitsi⁵

^{1,5}Postgraduate Student, ³Laboratory Teaching Staff, ⁵Professor,

^{1,2,3,5}Department of Early Childhood Education, University of Ioannina

⁴Assistant Professor, Department of Medicine, University of Ioannina,

²*stefania.paraskevopoulou@gmail.com*

Abstract

This paper is based on a recent study of a sample of 188 undergraduate students from the Faculty of Education Sciences at the University of Ioannina, aged 18-24, regarding young people's perceptions of certain Sustainable Development Goals (SDGs) set by the United Nations. We examine a group of goals related to the environment: clean water and sanitation, affordable and clean energy, climate action, life below water, and life on land. The respondents place greater importance on socio-economic goals, while environmental goals are ranked lower. It is found that young people more familiar with the 17Goals are more active. In conclusion, there is an urgent need for further awareness and education regarding the 17Goals to take immediate action.

Keywords: agenda 2030, environment and climate action, higher education, sustainability, youth perceptions

Εισαγωγή

Οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή αποτελούν μερικά από τα πιο μείζονα και σύνθετα προβλήματα που αντιμετωπίζει η παγκόσμια κοινότητα σήμερα. Η ανάγκη για δράσεις που να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, να προστατεύουν το περιβάλλον και να αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης είναι πιο επιτακτική από ποτέ. Η Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 2015 στην 70η Γενική Συνέλευση των παγκόσμιων ηγετών και θεωρείται σε παγκόσμιο επίπεδο το νέο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης (EUR-Lex, χ.χ) Οι 17 Στόχοι που παρουσιάζει η Ατζέντα καλούν τα κράτη μέλη να προχωρήσουν σε συντονισμένες ενέργειες για την επίτευξη ενός βιώσιμου μέλλοντος. Ειδικότερα, στόχοι που σχετίζονται με το περιβάλλον και την κλιματική δράση, όπως η διασφάλιση καθαρού νερού και αποχέτευσης (στόχος 6), η προσιτή και καθαρή ενέργεια (στόχος 7), η δράση για το κλίμα (στόχος 13), η ζωή κάτω από το νερό (στόχος 14) και η ζωή στη στεριά (στόχος 15), είναι κεντρικής σημασίας για την προστασία του πλανήτη. Ωστόσο, παρά τις διεθνείς προσπάθειες για την προώθηση αυτών των στόχων, παραμένει αβέβαιη η επίγνωση και η κατανόηση των νέων για τις περιβαλλοντικές προκλήσεις και τις ανάγκες κλιματικής δράσης. Μέχρι στιγμής, έχουν πραγματοποιηθεί περιορισμένες προσπάθειες να μελετηθούν οι αντιλήψεις των νέων για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Μια έρευνα είναι αυτή των Smaniotta et al., (2020) που πραγματοποιήθηκε με δείγμα φοιτητών/φοιτητριών από 9 Πανεπιστήμια στην Ιταλία και στην οποία βρέθηκε χαμηλή γνώση αλλά αυξημένο ενδιαφέρον σχετικά με τους ΣΒΑ, καταδεικνύοντας την ανάγκη για περισσότερη ενημέρωση και ακαδημαϊκές πρωτοβουλίες.

Η ευαισθητοποίηση των νέων σε θέματα περιβάλλοντος και κλιματικής αλλαγής είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη ενός δυναμικού και υπεύθυνου κοινωνικού συνόλου, το οποίο θα αναλάβει πρωτοβουλίες για την επίτευξη των ΣΒΑ. Μια ακόμη πρόσφατη έρευνα μελέτησε τις αντιλήψεις των φοιτητών/φοιτητριών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σχετικά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης σχετικά με τους 17 Στόχους της Ατζέντας 2030. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η λεπτομερέστερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εργασίας αυτής, με έμφαση στους στόχους που σχετίζονται με το περιβάλλον και την κλιματική δράση. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζει στον Στόχο για καθαρό νερό και αποχέτευση (στόχος 6), την προσιτή και καθαρή ενέργεια (στόχος 7), τη δράση για το κλίμα (στόχος 13), τη ζωή κάτω από το νερό (στόχος 14) και τη ζωή στη στεριά (στόχος 15).

Οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η υποβάθμιση της βιοποικιλότητας και η εξάντληση των φυσικών πόρων, αποτελούν σύνθετα και πολυεπίπεδα ζητήματα που απαιτούν άμεση και συντονισμένη δράση. Η ανάγκη για δράσεις που να προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, να προστατεύουν το περιβάλλον και να αντιμετωπίζουν τις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης είναι πιο επιτακτική από ποτέ. Στο πλαίσιο αυτό, η βιώσιμη

ανάπτυξη και η περιβαλλοντική εκπαίδευση καθίστανται θεμελιώδεις πυλώνες για τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας με οικολογική συνείδηση και ενεργούς πολίτες.

Η Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών, που υιοθετήθηκε το 2015 από 193 κράτη μέλη κατά την 70ή Γενική Συνέλευση, ορίζει 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), οι οποίοι συγκροτούν ένα παγκόσμιο σχέδιο για την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη και τη διασφάλιση της ευημερίας για όλους έως το 2030. Οι στόχοι αυτοί καλούν τα κράτη-μέλη να προχωρήσουν σε συντονισμένες ενέργειες προς την κατεύθυνση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Ειδικότερα, οι ΣΒΑ που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία και την κλιματική δράση, όπως η διασφάλιση καθαρού νερού και αποχέτευσης (ΣΒΑ 6), η προσιτή και καθαρή ενέργεια (ΣΒΑ 7), η δράση για το κλίμα (ΣΒΑ 13), η ζωή κάτω από το νερό (ΣΒΑ 14) και η ζωή στη στεριά (ΣΒΑ 15), αποτελούν προτεραιότητες όχι μόνο για τις κυβερνήσεις και τους διεθνείς οργανισμούς, αλλά και για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, σύμφωνα με την United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2017), οφείλει να προάγει τον περιβαλλοντικό γραμματισμό και να καλλιεργεί δεξιότητες, στάσεις και αξίες που επιτρέπουν στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά σε βιώσιμες λύσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση καλείται να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των φοιτητών/φοιτητριών, οι οποίοι αποτελούν τη μελλοντική ηγεσία της κοινωνίας. Παρά ταύτα, αρκετές έρευνες (όπως των Lozano et al., 2019) αναδεικνύουν ένα χάσμα ανάμεσα στις πολιτικές για τους ΣΒΑ και την εμπλοκή των φοιτητών/φοιτητριών σε πρακτικές δράσεις. Η ελλιπής ενσωμάτωση των στόχων στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, σε συνδυασμό με την απουσία βιωματικών και συμμετοχικών μεθόδων διδασκαλίας, δυσχεραίνει την ουσιαστική κατανόηση και εφαρμογή των ΣΒΑ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μελέτη των Smaniotto et al. (2020), η οποία πραγματοποιήθηκε σε φοιτητές/φοιτήτριες από εννέα πανεπιστήμια στην Ιταλία και ανέδειξε χαμηλό επίπεδο γνώσης των ΣΒΑ, αλλά ταυτόχρονα αυξημένο ενδιαφέρον και θετική στάση απέναντι στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το εύρημα αυτό καταδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της πληροφόρησης και την ενδυνάμωση ακαδημαϊκών πρωτοβουλιών.

Παράλληλα, οι εξελίξεις σε παγκόσμια επίπεδα – όπως η Παγκόσμια Στρατηγική Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη 2020-2030 της UNESCO – ενισχύουν την πίεση προς τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για συστηματική εφαρμογή πολιτικών που ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑ. Η στρατηγική αυτή υπογραμμίζει την ανάγκη να περάσουμε από τη γνώση στην πράξη, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να αποκτήσουν όχι μόνο επίγνωση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων, αλλά και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάληψη δράσης.

Ωστόσο, η ενσωμάτωση των ΣΒΑ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση παραμένει άνιση και, σε πολλές περιπτώσεις, αποσπασματική. Οι έρευνες δείχνουν πως, ακόμα και όταν οι ΣΒΑ περιλαμβάνονται στις επίσημες στοχεύσεις, συχνά απουσιάζει η συστηματική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διδακτικών προσεγγίσεων, καθώς και η εμπλοκή των φοιτητών/φοιτητριών σε πρακτικές βιωσιμότητας πέρα από τη θεωρητική κατάρτιση (Brundiers et al., 2010). Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία τη συστηματική διερεύνηση των στάσεων των φοιτητών/φοιτητριών απέναντι στους ΣΒΑ και τον εντοπισμό των παραγόντων που ενισχύουν ή περιορίζουν την ενεργό συμμετοχή τους στην επίτευξή τους.

Στο παραπάνω πλαίσιο, η παρούσα εργασία εστιάζει στη μελέτη των αντιλήψεων και του βαθμού ευαισθητοποίησης φοιτητών/φοιτητριών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σχετικά με τους περιβαλλοντικούς Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η επιλογή του συγκεκριμένου δείγματος δεν είναι τυχαία, καθώς οι φοιτητές/φοιτήτριες των παιδαγωγικών τμημάτων αποτελούν τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς και, κατ'επέκταση, δυνητικούς πολλαπλασιαστές περιβαλλοντικής συνείδησης. Η μελέτη αυτή αποσκοπεί στην καταγραφή των στάσεων των φοιτητών/φοιτητριών και στην ανάδειξη του ρόλου της

Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην καλλιέργεια οικολογικής αντίληψης και στην υποστήριξη της ενεργούς συμμετοχής των νέων σε δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ.

Μεθοδολογία

Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα από πρόσφατη έρευνά μας, η οποία στηρίχθηκε σε ερωτηματολόγιο 21 ερωτήσεων. Το εργαλείο αυτό κάλυπτε δημογραφικά χαρακτηριστικά, αντιλήψεις και επίπεδο επίγνωσης των συμμετεχόντων σχετικά με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε με βάση δοκιμασμένες μεθόδους που έχουν αξιοποιηθεί σε συναφείς έρευνες στον τομέα της εκπαίδευσης για την αειφορία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Besralyy et al., 2024· Yuan et al., 2022), ενώ προσαρμόστηκε στο ελληνικό πλαίσιο με αναφορά σε υφιστάμενο εργαλείο από διαδικτυακή πλατφόρμα (<https://www.startquestion.com/survey-ideas/sdgs/>). Οι ερωτήσεις διαμορφώθηκαν μέσω της πλατφόρμας Google Forms.

Το δείγμα αποτέλεσαν 188 φοιτητές/φοιτήτριες και φοιτήτριες ηλικίας 18-24 ετών από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η επιλογή των συμμετεχόντων έγινε με δειγματοληψία ευκολίας (convenience sampling), δεδομένης της άμεσης πρόσβασης στους φοιτητές/φοιτήτριες. Η πλειονότητα ήταν γυναίκες (179 έναντι 9 ανδρών), ενώ το 98,9% δήλωσε ελληνική καταγωγή. Γεωγραφικά, το 49,5% προέρχονταν από την Ήπειρο και τα Ιόνια Νησιά, και το 50,5% από άλλες περιοχές της χώρας, εξασφαλίζοντας σχετική εσωτερική ποικιλομορφία.

Η μεθοδολογική προσέγγιση της μελέτης ήταν ποσοτική, με βασικό εργαλείο συλλογής το ερωτηματολόγιο. Η χρήση ερωτηματολογίων αποτελεί μία από τις πιο ευρέως αποδεκτές μεθόδους στην κοινωνική έρευνα, καθώς επιτρέπει την εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων και τη σύγκριση μεταξύ ομάδων (Bryman, 2016). Η επιλογή αυτή στηρίχθηκε στην ικανότητα της ποσοτικής μεθόδου να προσφέρει αξιόπιστη εικόνα των γνώσεων, στάσεων και συμπεριφορών του φοιτητικού πληθυσμού απέναντι στους ΣΒΑ. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 21 κλειστές ερωτήσεις καταναμημένες σε τέσσερις θεματικές ενότητες: (α) δημογραφικά στοιχεία, (β) γνώση και εξοικείωση με τους ΣΒΑ, (γ) στάσεις και αντιλήψεις για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, και (δ) ατομικές συμπεριφορές υποστήριξης των στόχων.

Οι περισσότερες ερωτήσεις ήταν διατυπωμένες με τη μορφή πενταβάθμιας κλίμακας Likert, η οποία αποτελεί κοινά αποδεκτό εργαλείο στις κοινωνικές επιστήμες για τη μέτρηση στάσεων και συμπεριφορών (Likert, 1932). Η συγκεκριμένη διαβάθμιση (π.χ. «Καθόλου» έως «Πάρα πολύ») διευκόλυνε την κατανόηση των ερωτήσεων από τους φοιτητές/φοιτήτριες και παρείχε ικανοποιητικό φάσμα απαντήσεων για στατιστική επεξεργασία. Η χρήση της κρίθηκε κατάλληλη για την ποσοτικοποίηση εννοιών όπως η περιβαλλοντική ευαισθησία, η επίγνωση των ΣΒΑ και η πρόθεση ανάληψης δράσης.

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το λογισμικό Jamonί, το οποίο είναι κατάλληλο για βασικές και προχωρημένες στατιστικές δοκιμές. Εφαρμόστηκε το t test για τη διερεύνηση διαφορών μεταξύ ομάδων (όπως φύλο ή τόπος καταγωγής) και ο συντελεστής συσχέτισης Pearson για την ανάλυση γραμμικών σχέσεων μεταξύ μεταβλητών, όπως η γνώση των ΣΒΑ και οι δηλωμένες περιβαλλοντικές πρακτικές (Field, 2018).

Αποτελέσματα

Η ανάλυση των δεδομένων αποκαλύπτει ότι οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) που αφορούν το περιβάλλον καταλαμβάνουν χαμηλότερες θέσεις προτεραιότητας σε σύγκριση με τους κοινωνικούς και οικονομικούς. Συγκεκριμένα, ο Στόχος 6 («Καθαρό νερό και

αποχέτευση») επιλέχθηκε από το 20,7% και κατατάσσεται 8ος, ενώ ακολουθούν οι Στόχοι 13 («Δράση για το Κλίμα») με 13,3% (10η θέση), 7 («Καθαρή ενέργεια») με 8% (13η), 14 («Ζωή στο νερό») με 6,9% (14η) και 15 («Ζωή στη στεριά») με 6,3% (15η). Αν και αυτοί οι στόχοι θεωρούνται κρίσιμοι για την περιβαλλοντική προστασία, η χαμηλή τους κατάταξη ενδέχεται να αντανακλά περιορισμένη ευαισθητοποίηση ή απουσία προσωπικής σύνδεσης με τα εν λόγω ζητήματα. Ωστόσο, το 38,3% των φοιτητών/φοιτητριών δήλωσε ότι θεωρεί όλους τους ΣΒΑ εξίσου σημαντικούς, δείχνοντας μια γενική αναγνώριση της σημασίας της αειφόρου ανάπτυξης.

Σε επίπεδο ατομικών πρακτικών, οι φοιτητές/φοιτήτριες φαίνεται να υιοθετούν περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές. Το 52,1% ασχολείται με πρακτικές ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης και επιδιόρθωσης αντικειμένων, ενώ το 38,8% υιοθετεί μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και νερού. Επιπλέον, το 34% δηλώνει ότι περιορίζει τη χρήση πλαστικού, το 23,4% υποστηρίζει την κυκλική οικονομία μέσω ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και το 21,8% προβαίνει σε ενέργειες προστασίας της άγριας ζωής, όπως καταγγελίες για παραβιάσεις. Το 20,7% επιλέγει βιολογικά προϊόντα ή προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον και μη δοκιμασμένα σε ζώα, αναδεικνύοντας έναν πιο συνειδητοποιημένο καταναλωτικό προσανατολισμό.

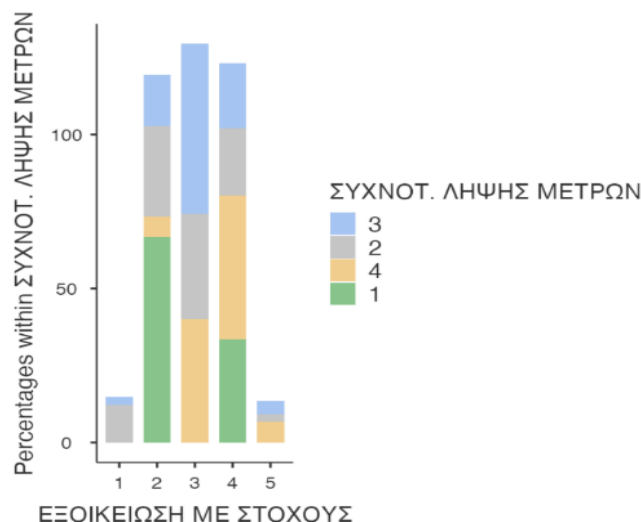
Contingency Tables

ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΣΤΟΧΟΥΣ	ΣΥΧΝΟΤ. ΛΗΨΗΣ ΜΕΤΡΩΝ				Total
	3	2	4	1	
1	3	5	0	0	8
2	19	12	2	2	35
3	63	14	12	0	89
4	24	9	14	1	48
5	5	1	2	0	8
Total	114	41	30	3	188

χ² Tests

	Value	df	p
χ ²	29.0	12	0.004
N	188		

Plots

Ως προς τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/φοιτήτριες στην εφαρμογή περιβαλλοντικών δράσεων, η κλιματική αλλαγή και η ρύπανση αναφέρονται από το 40,54% ως βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες, ενώ το 18% θεωρεί ότι η ανεπάρκεια φυσικών πόρων δυσχεραίνει την επίτευξη των στόχων.

Ένα καθοριστικό εύρημα αποτελεί η στατιστικά σημαντική συσχέτιση ($p = ,004$) μεταξύ εξοικείωσης με τους ΣΒΑ και της συχνότητας λήψης μέτρων. Όσο αυξάνεται η γνώση και ενημέρωση γύρω από τους Στόχους, τόσο αυξάνεται και η πιθανότητα υιοθέτησης αντίστοιχων συμπεριφορών. Το στοιχείο αυτό ενισχύει τη σημασία της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, καθώς και της αξιοποίησης παιδαγωγικών προσεγγίσεων που συνδέουν τη θεωρία με την πράξη και ενδυναμώνουν τους φοιτητές/φοιτήτριες ως ενεργούς πολίτες με περιβαλλοντική συνείδηση.

Στον παραπάνω πίνακα (Πίνακας 1) παρατηρούμε τη συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ της εξοικείωσης των στόχων και της συχνότητας λήψης μέτρων. Καθώς $p = ,004$, αυτό δηλώνει ότι η συσχέτιση των συγκεκριμένων μεταβλητών είναι στατιστικά σημαντική. Όσο πιο εξοικειωμένοι είναι οι νέοι με τους 17 Στόχους, τόσο πιο συχνά λαμβάνουν μέτρα γύρω από την πραγμάτωση αυτών.

Συμπεράσματα

Η παρούσα μελέτη ανέδειξε ένα σημαντικό χάσμα ανάμεσα στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών/φοιτητριών για κοινωνικά ζητήματα και στην αντίστοιχη επίγνωσή τους για τους περιβαλλοντικούς Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Αν και το ενδιαφέρον για στόχους που σχετίζονται με την κοινωνική δικαιοσύνη, την ισότητα των φύλων και την ποιοτική εκπαίδευση ήταν έντονο, οι περιβαλλοντικοί στόχοι – όπως η δράση για το κλίμα, η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η πρόσβαση σε καθαρό νερό – φαίνεται να καταλαμβάνουν δευτερεύουσα θέση στην κλίμακα προτεραιοτήτων των συμμετεχόντων. Το φαινόμενο αυτό αντανακλάται και σε έρευνα των Picatoste et al. (2025), όπου οι φοιτητές/φοιτήτριες έδειξαν σαφή προσανατολισμό στους κοινωνικο-οικονομικούς στόχους. Η ομοιότητα στο φύλο του δείγματος (υπεροχή γυναικών) ενισχύει τη συγκρισιμότητα μεταξύ των δύο ερευνών.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι μόλις το 20% των φοιτητών/φοιτητριών κατέταξε τον ΣΒΑ 6 («Καθαρό νερό και αποχέτευση») ως κορυφαία προτεραιότητα, γεγονός που ενδέχεται να υποδηλώνει περιορισμένη κατανόηση των παγκόσμιων ανισοτήτων και των συνεπειών της έλλειψης βασικών φυσικών πόρων, κυρίως στις αναπτυσσόμενες περιοχές. Η μη ένταξη μεταβλητών σχετικών με το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των φοιτητών/φοιτητριών αποτελεί περιορισμό της έρευνας, και προτείνεται η διερεύνησή τους σε μελλοντικές μελέτες.

Ένα από τα σημαντικότερα ευρήματα αφορά τη στατιστικά σημαντική συσχέτιση ($p = ,004$) μεταξύ της εξοικείωσης με τους ΣΒΑ και της συχνότητας λήψης μέτρων. Όσο αυξάνεται η ενημέρωση γύρω από τους στόχους, τόσο ενισχύεται και η ενεργός συμμετοχή των νέων, επιβεβαιώνοντας τη σημασία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Όπως προτείνει και η UNESCO (2017), η εκπαίδευση που στοχεύει στην ενδυνάμωση και την καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης μπορεί να αποτελέσει μοχλό μετασχηματιστικής αλλαγής.

Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση οφείλει να ενσωματώσει στα προγράμματά της τη βιωσιμότητα, όχι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά και μέσω βιωματικών και συμμετοχικών μεθόδων διδασκαλίας. Πρακτικές όπως η υπαίθρια μάθηση, η εμπλοκή σε τοπικές δράσεις ή η ανάπτυξη καινοτόμων φοιτητικών projects ενισχύουν τη σύνδεση θεωρίας και πράξης και καλλιεργούν εσωτερικευμένες στάσεις απέναντι στην αειφορία. Παράλληλα, η πανεπιστημιακή κοινότητα μπορεί να αποτελέσει η ίδια παράδειγμα βιώσιμης λειτουργίας, ενισχύοντας την περιβαλλοντική κουλτούρα των μελών της.

Η μεθοδολογία της έρευνας βασίστηκε σε ποσοτική προσέγγιση με ερωτηματολόγιο 21 ερωτήσεων, διατυπωμένων κυρίως με πενταβάθμια κλίμακα Likert, γεγονός που επέτρεψε

την αξιόπιστη αποτύπωση στάσεων και απόψεων. Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε μέσω του Jamoni, με χρήση t test για συγκρίσεις και Pearson για συσχετίσεις, προσφέροντας ποσοτικά τεκμηριωμένα συμπεράσματα.

Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι η ποσοτική προσέγγιση δεν αποτυπώνει εις βάθος τις προσωπικές εμπειρίες και τα εσωτερικά κίνητρα των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών. Για το λόγο αυτό, προτείνεται μελλοντικά η ενσωμάτωση ποιοτικών τεχνικών, όπως συνεντεύξεις ή ομάδες εστίασης, ώστε να δημιουργηθεί ένα μικτό μεθοδολογικό πλαίσιο (mixed methods) που θα αναδείξει τόσο τις τάσεις όσο και τη βαθύτερη κατανόηση των φοιτητών/φοιτητριών.

Συνοψίζοντας, η έρευνα επιβεβαιώνει την ανάγκη για στρατηγικές ενίσχυσης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο πανεπιστήμιο, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτών που όχι μόνο κατανοούν αλλά και δρουν υπεύθυνα απέναντι στις προκλήσεις της εποχής. Η ενσωμάτωση των ΣΒΑ στην εκπαίδευση, η επιμόρφωση των φοιτητών/φοιτητριών και η προώθηση πολιτικών που ενδυναμώνουν τη βιωσιμότητα συνιστούν ουσιώδη βήματα προς ένα περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένο και κοινωνικά δίκαιο μέλλον (Bespalyu et al., 2024).

Βιβλιογραφία

- Bespalyu, S., Alnazarova, G., Scalcione, V., Vitliemov, P., Sichinava, A., Petrenko, A. & Kaptsov, A. (2024). *Sustainable Development Awareness and Integration in Higher Education: A Comparative Analysis of Universities in Central Asia, South Caucasus and the EU*. *Discover Sustainability* 5, 346. <https://doi.org/10.1007/s43621-024-00562-2>
- Brundiers, K., Wiek, A., & Redman, C. L. (2010). Real- world learning opportunities in sustainability: From classroom into the real world. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 11(4), 308–324. <https://doi.org/10.1108/14676371011077540>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford university press. ISBN 978-0198824424
- EUR-Lex. (χ.χ.). Access to European Union Law. Ανακτήθηκε από: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/sustainable_development.html?locale=el
- Field, A. (2018). *Discovering Statistics using IBM SPSS Statistics* (5^η έκδ.). London: SAGE Publications.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1–55.
- Lozano, R., Barreiro- Gen, M., Lozano, F. J., & Sammalisto, K. (2019). Teaching sustainability in European higher education institutions: Assessing the connections between competences and pedagogical approaches. *Sustainability*, 11(6), 1602. <https://doi.org/10.3390/su11061602>
- Picatoste, X., Tirca, D. M., & Novo-Corti, I. (2025). Perception about sustainable development goals among Erasmus students in a Spanish university. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 26, 462-479 <https://doi.org/10.1108/IJSHE-10-2023-0488> .
- Smaniotto, C., Battistella, C., Brunelli, L., Ruscio, E., Agodi, A., Auxilia, F., Baccolini, V., Gelatti, U., Odone, A., Prato, R., Tardivo, S., Voglino, G., Valent, F., Brusaferrero, S., Balzarini, F., Barchitta, M., Carli, A., Castelli, F., Coppola, C., Iannelli, G., Milazzo, M., Rosina, B., Salerno, C., Siliquini, R., Sisi, S. (2020). Sustainable development goals and 2030 agenda: Awareness, knowledge and attitudes in nine italian universities, 2019. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(23), 8968. <https://doi.org/10.3390/ijerph17238968>
- The jamoni project (2022). *jamoni*. (έκδ. 2.3) [Λογισμικό]. Ανακτήθηκε από: <https://www.jamoni.org>.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>
- Yuan, X., Yu, L., Wu, H., She, H., Luo, J., & Li, X. (2022). Sustainable Development Goals (SDGs) Priorities of Senior High School Students and Global Public: Recommendations for Implementing Education for Sustainable Development (ESD). *Education Research International*, 2555168. <https://doi.org/10.1155/2022/2555168>